

بشاعران افغانستان

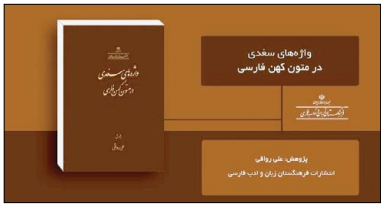


غلام نبی عشقري

به این تمکین که ساقی باده در پیمانه می ریزد
رسد تا دور ما دیوار این میخانه می ریزد
گرفتی چون پی مجنون ز رسوایی مرنج ای دل
که دایم سنگ طفلان بر سر دیوانه می ریزد
به یاد شمع رخسار که می سوزد دل زارم
که امشب بر سرم از هر طرف پروانه می ریزد
ز لیخاگر برون آرد دل آه پشیمانی
ز پای یوسف زندانیش زولانه می ریزد
شود هر کس به کوه عشقبازی پیرو فرهاد
به روز جانفشانی خون خود مرانه می ریزد
رسانی بر من ای مشاط تاز نار خود سازم
ز زلف بار هر تاری که وقت شانه می ریزد
اگر سیم وزر عالم به دست عشقری افتد
شب دعوت به پیش پای آن جانانه می ریزد

ادبی

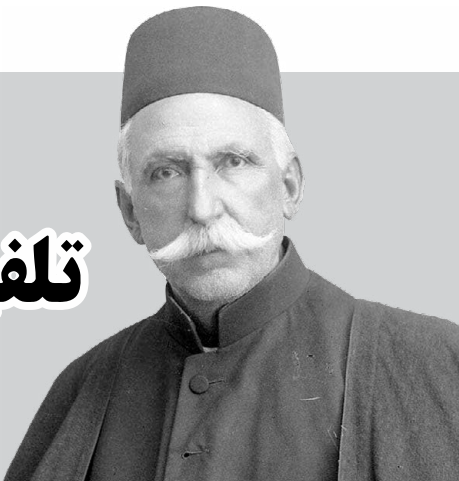
انتشار «واژه های سغدی در متون کهن فارسی»



گروه ادب و هنر - کتاب «واژه های سغدی در متون کهن فارسی» تألیف علی رواقی منتشر شد. کتاب «واژه های سغدی در متون کهن فارسی» تألیف علی رواقی در ۶۲۹ صفحه توسط انتشارات فرهنگستان زبان و ادب فارسی روانه بازار نشر شده است. این اثر ارزشمند به موضوعات متفاوتی از جمله تلاش های برخی ایرانیان برای پاید اشت زبان فارسی پس از ورود اعراب به ایران پرداخته است و در ادامه به تعداد زیادی از واژه های سغدی در متون کهن فارسی اشاره دارد. در زمان ورود اعراب به ایران، بخش گسترده ای از سرزمین های ماوراءالنهر و سرزمین سغد، به زبان سغدی سخن می گفتند و در کنار آن، از واژگان و ساختار دیگر زبان های ایرانی میانه شرقی مانند خوارزمی و بلخی و سکایی و همچنین زبان دری در زبان گفتار و نوشتار بهره می بردند. آمیختگی این زبان ها، به ویژه زبان سغدی، در حوزه ماوراءالنهر گونه ای ویژه از زبان فارسی را پدیدار کرد که با ویژگی های واژگانی و ساختاری و آوایی خود، تنها در همان حوزه زبانی کاربرد داشته و دارد.

دلیل اهمیت کتاب واژه های سغدی

همان گونه که گفته شد در زمان خلق متون بزرگ کهن فارسی، مرزهای ایران فراتر از مرزهای امروزی بوده و از طرفی لهجه های فراوانی به دلایل مختلف از میان رفته است. به عنوان مثال اگر ما با لهجه و کلمات خراسانی روزگار بیهقی و فردوسی آشنایی داشته باشیم با دنیای متفاوتی از مضمون ها در آثار این بزرگان روبه رو خواهیم شد. کتاب «واژه های سغدی در متون کهن فارسی» برخی از واژه های بازمانده از زبان های ایرانی میانه شرقی را که در فرهنگ نامه ها و کتب ملل و نحل و نوشته های ماوراءالنهری از روزگار رودکی به بعد کاربرد داشته اند، نشان می دهد. زبان سغدی یکی از زبان های شاخه ایرانی میانه شرقی است که از نگاه گستردگی ادبیات و تنوع موضوع می توان آن را یکی از زبان های مهم ایرانی دانست. نمونه های شعر و نثر فارسی که در حوزه فرارود سروده شده اند، آمیزه ای است از واژه های سغدی و فارسی دری و کم و بیش لغت عرب. بی تردید این کتاب در رمزگشایی از متون کهن فارسی نقش موثری دارد.



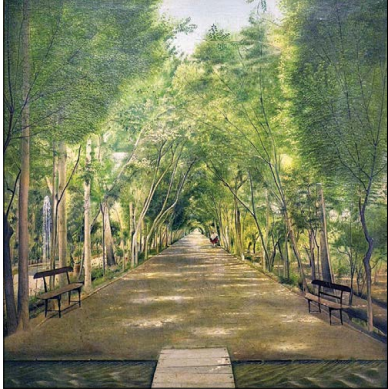
الهه آرانیان

culture@khorasannews.com

در تهران متولد شد؛ کودکی و نوجوانی اش را در کاشان گذراند؛ به اروپا رفت و در شهرهای فلورانس، رم و پاریس زندگی کرده؛ مدتی را در گر بلا و بغداد گذراند و در آخرین سال های حیاتش به روستای حسین آباد نیشابور که امروزه از بخش های شهرستان فیروزه است، آمد و در یک خانه باغ بزرگ، ماندگار شد. این شرح کوتاهی بود از زندگی پر فراز و نشیب نامدارترین نقاش معاصر ایرانی، محمد غفاری، ملقب به کمال الملک. این نقاش بزرگ ۹۳ سال عمر کرد و در ۲۷ مرداد ۱۳۱۹ از دنیا رفت و در نیشابور، در جوار آرامگاه شیخ فریدالدین عطار به خاک سپرده شد. خانه بزرگ کمال الملک در فیروزه نیشابور قرار است پس از مرمت به موزه مردم شناسی تبدیل شود، اما هنوز خبری از اتمام مرمت آن نیست. به مناسبت سالروز درگذشت کمال الملک، لقمی که ناصرالدین شاه به او داده بود، از زندگی و آثار این نقاش چیره دست معاصر ایران نوشته ایم.

ناصرالدین شاه قاجار تار ضاخان پهلوی

محمد غفاری در سال ۱۲۲۶ در تهران و در اولین سال های سلطنت ناصرالدین شاه قاجار به دنیا آمد. او برادرزاده صنیع الملک، نقاش ایرانی بود. کودکی محمد در روستای کله، در ۴۲ کیلومتری کاشان گذشت. ۱۲ ساله که شد با پدر بزرگش به تهران آمد تا در مدرسه دارالفنون نقاشی بخواند. روزی ناصرالدین شاه در حین بازدید از مدرسه، چشمش به تابلویی از چهره اعتضادالسلطنه، رئیس وقت دارالفنون افتاد؛ تابلویی که هنر محمد غفاری بود. ناصرالدین شاه که از آن نقاشی خوشش آمده بود، دستور استخدام غفاری در دربار را صادر کرد. وقتی پای غفاری به دربار شاه قاجار باز شد، پله پله مراحل ترقی را طی کرد. مدتی «خان» و پیشخدمت مخصوص شد و بعد در کسوت «نقاش باشی» درآمد و در آخر هم لقب خاص «کمال الملک» را از ناصرالدین شاه



دریافت کرد. پس از کشته شدن ناصرالدین شاه، کمال الملک برای تحصیل به اروپا رفت و در سال ۱۲۷۹ به دستور مظفرالدین شاه برگشت و در مدت حضورش در دربار، با شاه جدید اختلافاتی پیدا کرد و پس از مدتی راهی عراق شد و چندسالی را در گر بلا و بغداد زندگی کرد و تابلوهای «زرگر بغدادی» و «میدان گر بلا» را خلق کرد. آخرین سال های زندگی کمال الملک در دوران پادشاهی رضاخان پهلوی بود. او که در آن سال ها به کمک وزارت معارف وقت، مدرسه صنایع مستظرفه را تأسیس کرده بود، در سال ۱۳۰۶ با وزیر وقت بر سر استقلال مدرسه اختلاف پیدا کرد و از تدریس و منصب دولتی دست کشید و در سال ۱۳۰۷ به نیشابور رفت و بر اثر حادثه ای بینایی یک چشمش را از دست داد.

تالار آینه، بزرگ تر از آن چه می بینید

کمال الملک در مدت حضورش در دربار حدود ۱۷۰ تابلوی نقاشی ترسیم کرد. «تالار آینه» مشهورترین اثر این نقاش بزرگ است؛ تالاری واقع در کاخ گلستان که کمال الملک پنج سال از عمرش را صرف کشیدن تابلوی آن کرد. تابلوی «تالار آینه» اولین تابلویی است که کمال الملک آن را به نام خود امضا کرد. فیلم سینمایی «کمال الملک»، ساخته زنده یاد علی حاتمی در سال ۱۳۶۲، خلق «تالار آینه» به دست این نقاش بزرگ ایرانی را با بازی جمشید مشایخی به زیبایی تصویر کرده است. نکته جالب در باره این اثر آن است که تالار آینه در نقاشی کمال الملک بزرگ تر از تالار آینه در ابعاد واقعی است. از دیگر آثار کمال الملک می توان به این نقاشی ها اشاره کرد: دورنمای صفی آباد، حوضخانه صاحبقرانیه، پارچه فروش دوره گرد، دهکده دماوند، دهکده مغانک، چهره نقاش در پیری، پرتره انیس الدوله، حوضخانه کاخ سلطنت آباد، ساختمان تالار سلام، عمده مطرب، پرتره حکیم الملک، پلنگ شکار شده، چکاوک، سپهره سبزو... .

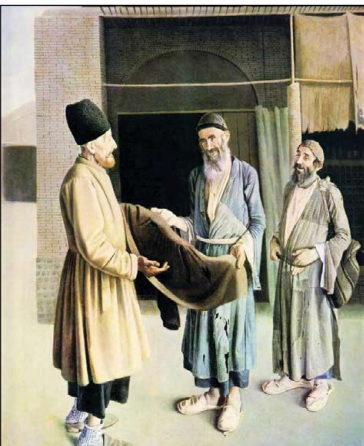
دیدار با استاد نقاشی موزه لوور

بعد از ترور ناصرالدین شاه قاجار به دست میرزا رضای کرمانی، کمال الملک از مظفرالدین شاه

کمال الملک

تلفیق هنرمندانه نگارگری و آزادگی

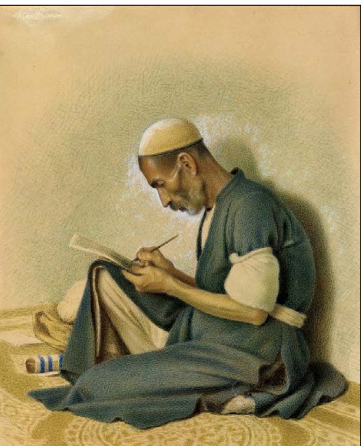
به مناسبت ۲۷ مرداد، سالروز درگذشت نقاش صاحب نام و تاثیر گذار ایرانی استاد محمد غفاری، ملقب به «کمال الملک»، بخش هایی از زندگی و آثار او را مرور کرده ایم



کمال الملک زبانزد بود، اخلاق و ووارستگی اش بود. زنده یاد آشتیانی درباره این استاد بزرگ نوشته است: «کمال الملک در اخلاق حمیده و صفات پسندیده که منظر و در حب وطن بی مانند بود. از قیافه محبوب و زیبا و چشمان گیرا و قامت برانده و بلندش تشخیص و عظمت و نبوغ مشهود بود، و در اولین برخورد ملاقات اشخاص را شایسته خویش می ساخت».

کمال الملک در هوای مشروطه

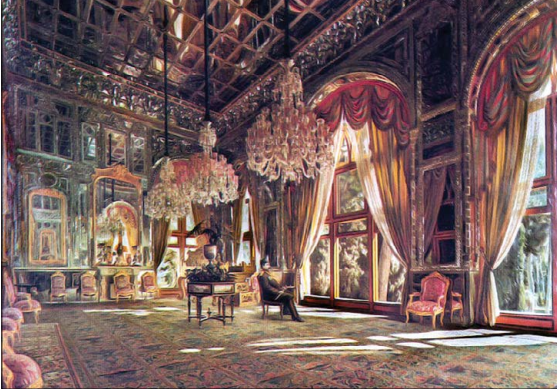
نقاش برجسته معاصر از هواخواهان مشروطیت و نویسنده ملی گرای در آثار کمال الملک» که در نشریه «جامعه شناسی هنر و ادبیات» منتشر شده، در این باره آمده است: «پس از تثبیت مشروطیت، کمال الملک دوباره به سراغ چهره نگاری رفت. شش اثر از کمال الملک در دست است که پس از تثبیت مشروطیت آن ها را خلق کرد. هر شش تصویر از رجال سیاسی هستند که تقریباً همه آن ها از نقطه نظر سیاسی و موضع گیری شان به مشروطیت مشابهت هایی دارند... اگر برای هنر نیز مسئولیت فرهنگی در قبال ملی گرایی قائل باشیم، آثار او به نوعی ملی گرایی فرهنگی را در بیشتر تک چهره ها نمایان می سازد».



قاجار، شاه جدید اجازه گرفت تا برای ادامه تحصیل راهی اروپا شود. او سه سال در ایتالیا، فرانسه و اتریش به سر برد و با مکتب های نقاشی اروپا و آثار نقاشان بزرگان آشنا شد. کمال الملک در پاریس با آتئی فانتن لاتور، نقاش سبک رئالیسم و سمبولیسم و استاد نقاشی موزه لوور دیدار کرد. لاتور در معرفی کمال الملک به شاگردانش گفت: «مواظب باشید. این آتش از ایران آمده است» از تابش و حرارت آن بهره بگیرید». کمال الملک در مدت حضور خود در اروپا به موزه های مهم شهرهای رم، فلورانس و پاریس می رفت و به رونمایی از آثار نقاشان برجسته از جمله روبنس، رامبرانت، تیسین و داونچی می پرداخت.

اخلاق حمیده و صفات پسندیده استاد

کمال الملک، چهره نگار و منظره نگاری برجسته بود. او اولین نقاش ایرانی بود که موفق شد مدرنیت را وارد نقاشی ایرانی کند. کمال الملک پس از بازگشت از اروپا به طور جدی از نقاشی سنتی ایران فاصله گرفت و به طبیعت نگاری روی آورد. نقاشی های کمال الملک بنابر آن چه در نقاشی مدرن روح داشت، همانند یک عکس بود؛ با جزئیات کامل و واقعی. به عبارتی، کمال الملک مستند ساز هر آن چه در باره به چشم می خورد، بود و مانند یک عکاس، وقایع، اشخاص، عمارت ها، باغ ها و محیط های درباری را با هنر نقاشی ثبت می کرد. اما آن چه بیش از هنر استاد



محرومیت از شنیدن موسیقی به خاطر یک مشت دلار!

گلابه های محمد معتمدی، خواننده سرشناس ایرانی، از یک چالش اساسی که تعداد زیادی از ایرانیان را از شنیدن موسیقی های این خواننده بی نصیب کرده است



کرده اند، تمام آثار تولیدی را در اختیار یک شرکت می گذارند تا آن شرکت آن ها را ریجستر و مشمول قانون کپی رایت کند و از آن مسیر در آمد کسب کند؛ اما در این مسیر آثاری که با هدف ذائقه سازی و جریان سازی فرهنگی تولید شده با این کار (بر اساس قانون کپی رایت) برای همه ایرانیان در اینستاگرام که محل رجوع تعداد زیادی از مردم کشور ماست حذف می شود و مخاطب باید از طریق اسپاتیفای این آثار را گوش کند برای این کار هم مخاطب باید حساب دلاری داشته باشد ولی به دلیل تحریم و نداشتن حساب های بانکی جهانی هیچ ایرانی نمی تواند از این مسیر به موسیقی مورد علاقه اش در اسپاتیفای دست پیدا کند.

داشتن حساب بانکی جهانی برای گوش دادن به موسیقی!

معتمدی در ادامه با اشاره به برخی عملکردهای برخی نهادهای فرهنگی کشور گفت: تا امروز بانی تولید تعداد زیادی از آثار من، حوزه صدا سیما و حوزه هنری ... بوده اند. این نهادها برای بهتر شنیده شدن آثاری که از تولید آن حمایت



هدف از تولید موسیقی چیست؟

این خواننده سرشناس تصریح کرد: سؤال این جاست که هدف از تولید این آثار چه بوده است؟ آیا هدف صدا و سیما این بوده که هر شرکتی که مسئول این کار است برای هر اثر تولید شده می خواسته سالی هفت تا هشت دلار بگیرد؟ آیا نهاد های فرهنگی ما لنگ این است که سالی ۷ دلار از اسپاتیفای بگیرد و در ازای این مبلغ ۸۰ میلیون ایرانی از شنیدن این آثار محروم شوند و این آثار برای این مخاطبان در فضای مجازی حذف شود. من در طول چهار سال گذشته به هر مسئول فرهنگی که دیده ام، گفته ام، شاید بهتر است معتمدی خاطر نشان کرد: شاید بهتر است برای بیشتر شنیده شدن این آثار هنری حق کپی رایت را برای این آثار در اینستاگرام حذف کنند اما این اقدام انجام نشده است. دلیل این که مدتی است من کار جدیدی تولید نمی کنم این است که قصد دارم این مسئله و مشکل را حداقل برای آثار خودم حذف کنم. این چهره شناخته شده موسیقی در پایان ضمن اشاره به موقت بودن این پست اینستاگرامی گفت: این ویدئو را برای انتقال پیامم در صفحه اینستاگرام گذاشتم و به زودی حذف می شود.

میراث فرهنگی

خبر خوش «اکو» برای میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی



شاه منصور شاه میرزا - هفته گذشته بود که دکتر سعد خان رئیس موسسه فرهنگی اکو در روزنامه خراسان بر لزوم تقویت موضوعات فرهنگی، گردشگری و ادبی کشورهای عضو اکو تأکید کرد. اقدامی که از مدتی پیش در موسسه فرهنگی اکو شروع شده است و در سفرهای رئیس موسسه اکو پیگیری می شود. به گزارش خراسان دکتر سعد خان، رئیس موسسه فرهنگی اکو، به منظور تحکیم پیوندهای فرهنگی میان جمهوری تاجیکستان و موسسه فرهنگی اکو، به کشور تاجیکستان سفر کرد. او طی این سفر، با آقای ظفر شاه ابراهیمزاده، رئیس موزه ملی تاجیکستان در شهر دوشنبه دیدار نمود. در این دیدار طرفین در خصوص پاسداری و حفظ تنوع فرهنگی تاجیکستان بحث و گفت و گو کردند تا تأکید داشتند که ظرفیت های بالقوه ای برای همکاری میان موسسه فرهنگی اکو و موزه ملی تاجیکستان وجود دارد. کشور تاجیکستان به عنوان یکی از اعضای موسسه فرهنگی اکو دارای گنجینه های فرهنگی غنی است که می تواند بر غنای فرهنگ مشترک در منطقه اکو بیفزاید.

در این دیدار دکتر سعد خان برای برقراری هر چه بیشتر ارتباطات فرهنگی میان کشورهای عضو اکو، پیشنهادی مبنی بر میزبانی موزه ملی تاجیکستان برای برگزاری جلسات رؤسای موزه های ملی کشورهای عضو اکو مطرح کرد که هدف از این پیشنهاد تبادل بیشتر همکاری و همفکری میان موزه های منطقه اکو است.

همچنین ایده برگزاری و سازمان دهی یک نمایشگاه سیار از تولیدات هنری و فرهنگی در سراسر کشورهای عضو سازمان اکو از سوی رئیس موسسه فرهنگی اکو مطرح شد. نمایشگاهی که می تواند فرهنگ غنی تاجیکستان و سایر کشورهای عضو را به نمایش بگذارد و در نهایت منجر به توسعه درک متقابل در میان تنوع فرهنگی و جمعیتی منطقه اکو شود. در طول رایزنی های انجام شده در این نشست مشترک تمامی پیشنهادها مورد موافقت رئیس موزه ملی تاجیکستان قرار گرفت و پیگیری سریع این پیشنهادها در دستور کار مسئولان فرهنگی کشور تاجیکستان قرار گرفت.

در پایان این مراسم هیئت موسسه فرهنگی اکو طی این بازدید از بخش های مختلف موزه دیدن کردند و با میراث و فرهنگ غنی و ارزشمند کشور تاجیکستان بیشتر آشنا شدند.

هنرهای تجسمی

تازه ترین اقتباس ایرانی از اثر نویسنده فرانسوی



نمایش «کنتر است» نوشته جلال محبی اثری اقتباسی از نمایشنامه ای فرانسوی به نام «هنر» است که این روزها در خانه هنر «دیوار» روی صحنه است. «کنتر است» بر اساس نمایشنامه «هنر» نگاشته شده است. نمایشنامه «هنر» نوشته یاسمینا رضا از جمله نمایشنامه های شناخته شده جهان است که تا امروز در کشورمان اجراهای متعددی داشته است. نمایشنامه ای که تاکنون در ایران بارها بازنویسی و اجرا شده است. زنده یاد داود رشیدی، پارسا پیروزفر و علیرضا کوشک جلالی از جمله افرادی هستند که پیش از این اقتباس هایی را از این نمایش روی صحنه برده اند. این روزها هم نمایش «کنتر است» به کارگردانی مجتبی عاشوری جدیدترین نمایشی است که با برداشتی از «هنر» روی صحنه رفته است.